

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra etiky, psychologie a sociální práce

Bakalářská práce

ANALÝZA PROBLEMATIKY UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK U STUDENTŮ
STŘEDNÍCH ŠKOL

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Maliňáková

Autor: Zuzana Sládková, DiS.

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 3. ročník

2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Nadále prohlašuji, že souhlasím se zveřejněním své kvalifikační práce v databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, a to se zachováním mého autorského práva. Souhlasím s tím, aby byly zveřejněny posudky školitele a oponentů práce společně se záznamem o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum 12. 10. 2016

Děkuji vedoucí své bakalářské práce Mgr. Lucii Maliňákové, za její metodické vedení, věnovaný čas, cenné rady a připomínky.

Úvod	5
1. Mladiství uživatelé návykových látek	7
1.1 Droga.....	7
1.2 Mládež.....	8
1.3 Příčiny užívání drog mládeží.....	8
1.4 Motivace užívání drog.....	10
1.5 Problémy mladistvých s užíváním návykových látek	10
1.6 Způsob odhalení užívání návykových látek	11
2. Společenské změny v České republice při užívání návykových látek.....	13
2.1 Kouření mladistvých	13
2.2 Užívání alkoholu mladistvými	14
2.3 Užívání drog mladistvými.....	15
3. Protidrogová politika České republiky.....	17
3.1 Definice protidrogové politiky	17
3.2 Cenová relace drog.....	18
3.3 Primární prevence	19
3.4 Sekundární prevence	20
4. Praktická část práce	21
4.1 Cíl výzkumu	21
4.2 Stanovení hypotéz.....	21
4.3 Metodika výzkumného šetření	22
4.4 Organizace šetření, popis terénu a výzkumný vzorek.....	23
4.5 Verifikace/vyvrácení hypotéz	24
Diskuze.....	31
Závěr	34
Seznam použitých zdrojů:.....	35
Seznam příloh.....	37
Abstrakt	41
Abstract.....	42

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je analýza užívání návykových látek u studentů středních škol. Toto téma jsem si vybrala, protože jsem tři roky působila jako instruktor školních skupin v organizaci STAN, která se zabývá adaptačními kurzy, školami v přírodě a jinými volnočasovými aktivitami. Do mé náplně práce spadala i primární protidrogová prevence, určená pro šesté ročníky základních škol, ale také pro první ročníky škol středních.

Statistik popisujících vzrůstající počet drogově závislých je nezměrné množství. Užívání návykových látek je jedním z celospolečenských problémů nejen v naší zemi, ale na celém světě. Jsem přesvědčena, že i přes profanování a únavnost tohoto tématu, musíme problematice užívání drog mladistvými věnovat větší pozornost, neboť i přes doposud realizovaná opatření České republiky v rámci protidrogové politiky, stále stoupá počet osob, které mají jakoukoliv zkušenost s drogou. Hovořím zde o stoupajícím počtu osob, které s drogou experimentují, drogu užívají či jsou na ní závislí.

Užívání návykových látek je již od šedesátých let minulého století zcela nedílnou součástí naší kultury. V posledních letech klesá věková hranice osob při první pasivní i aktivní zkušenosti s drogou. Nejvíce ohroženou skupinou experimentováním a užíváním návykových látek jsou v této době adolescenti. Toto období je z psychologického a sociálního hlediska plné změn, související nejen s přechodem na jinou školu, ale také s odchodem za studiem do jiného města. Mladiství se začínají osamostatňovat, opouštějí bezpečí domova. Trh s drogami získal v poslední době takový rozsah, že ani v malých městech není problém pro mladistvé oslovit drogového dealera a získat požadovaný ilegální produkt.

Cílem mé práce je zmapování problematiky užívání návykových látek studenty prvních ročníků středních škol z různých měst České republiky, kteří se zúčastnili mého workshopu primární protidrogové prevence, v organizaci STAN.

Vzhledem k rozsáhlosti problematiky návykových látek, se ve své kvalifikační práci budu věnovat pouze nastínění základních pojmů týkajících se tématu práce, tedy užívání návykových látek mladistvými a s tím i spojené prevence, nikoliv detailnímu popisu drogové problematiky a jejich definicím, jež je možné dohledat ve snadno dostupné literatuře.

Práce je rozdělena do 4 kapitol, při čemž tři jsou teoretické a poslední část se věnuje metodice a samotné analýze dat.

Ve své bakalářské práci se nadále věnuji výzkumu, při kterém jsem zjišťovala vztah a zkušenost studentů prvních ročníků středních škol k návykovým látkám.

Cílem výzkumu bylo na základě analýzy užívání návykových látek studentů prvních ročníků středních škol ověřit, zda se sebraná data shodují s daty publikovanými v odborné literatuře či dostupných statistikách.

Výzkumné šetření bylo realizováno prostřednictvím strukturovaného dotazníku, jež bude k nahlédnutí v příloze této kvalifikační práce. Získaná data budou graficky znázorněny prostřednictvím tabulek nebo grafů. Zpracování získaných dat proběhne hlavně v programu SPSS, pouze některé otázky budou zpracovány v programu Microsoft Office Excel 2007.

Přínos této práce vidím v náhledu na problematiku užívání návykových látek adolescenty ve věku 15-16 let z různých škol, ale také tím spojenou kvalitu primární, případně sekundární protidrogové prevence v dané střední škole. Práce by mohla být přínosem i pro druhý stupeň základních škol, neboť při klesající věkové hranici experimentátorů a uživatelů se přibližujeme věku žáků základní školy. Za základní zdroje považuji zejména publikace doktora Nešpora, českého psychiatra, specializovaného na léčbu návykových nemocí, doktora Csémyho a také jednotlivé české i mezinárodní statistiky a studie, pojednávající o drogové problematice. Nejčastěji citovanou studií, z jejichž dat vycházím i při samotném výzkumu, je Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2011.

1. Mladiství uživatelé návykových látek

V této kapitole se zaměřím na krátké definování pojmu droga a jejího rozdělení dle míry rizik spojených s jejich užíváním. Vzhledem k rozsáhlosti práce zde nebudu rozvádět podrobnosti týkající se rozdělení drog a jejich konkrétních účinků. V následujících podkapitolách uvedu definici mládeže, příčiny a motivaci užívání drog mladistvými a následně také problémy vyplývající z užívání.

1.1 Droga

Dle Presla může být drogou každá látka, syntetického nebo přírodního charakteru, která splňuje tyto základní požadavky:

1. Má tzv. psychotropní účinek, tedy nějakým způsobem ovlivňuje lidské prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní“ rozpoložení, působí na psychiku člověka
2. Má tzv. „potenciál závislosti“, jež může být větší či menší, ale je vždy přítomný¹

„Podle stanoviska Světové zdravotnické organizace je za drogu považována jakákoliv látka, která je-li vpravená do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí.“²

Drogy můžeme rozdělit dle míry rizika s nimi spojených. Mluvíme zde o riziku působení návykové látky na tělesnou, duševní i sociální oblast. Jedná se zřejmě o nejznámější a mediálně nejpoužívanější rozdělení. Návykové látky s vyšší mírou rizika jsou zpravidla označovány jako „drogy tvrdé“, naopak látky s nižší mírou rizika jsou „měkké drogy“. Kalinovo rozdělení:

- Vysoká míra rizika – tvrdé drogy (těkavé látky, heroin, morfin, durman)
- Vysoká až střední – tvrdé drogy (kokain, pervitin, LSD)
- Střední – tvrdé drogy (alkohol, houby lysohlávký, extáze, efedrin, tlumivý lék kodein)
- Relativně malá – měkké drogy (konopné drogy, kokový čaj)
- Prakticky bez rizika – měkké drogy (čaj, káva)³

¹ PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* 1995, str. 9

² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. A KOL. *Kriminologie*. 2008, str. 428

1.2 Mládež

V současné době se můžeme setkat s různými definicemi pojmu mládeže. Tento pojem odborníci popisují různě, jinak zní například definice sociologická, jinak psychologická. Sociologický pohled vypadá následovně: "Termín mládež označuje buď nepřesně ohraničenou věkovou skupinu, nebo sociální kategorii vymezenou specifickými biologickými, psychickými a sociálními znaky. Příslušníky mládeže spojuje to, že se nalézají ve stejném životním cyklu nazývaném mládí a že jsou stejnou generací."⁴ Naopak pohled vývojové psychologie nám ukazuje fáze adolescence dle věku:

- časná adolescence (10/11-13 let);
- střední adolescence (14-16 let);
- pozdní adolescence (17-20 let).⁵

V případě této kvalifikační práce nás zajímá zejména mládež ve věku střední adolescence. Z uvedených definicí mne však zaujal pohled Veselého: "Za mladého člověka lze považovat takového, jehož základní sociální funkcí je příprava k statutu dospělého člena společnosti. Tato příprava představuje proces zahrnující i mj. i konec biologického dospívání, dosažení psychologické zralosti a stálosti a konečně získávání určitého množství sociálních zkušeností, které jsou vlastní dospělému člověku."⁶

1.3 Příčiny užívání drog mládeží

Mezi hlavní příčiny užívání návykových látek bezesporu patří samotná existence návykové látky jako takové, dále osobnost uživatele drogy, sociální prostředí, ve kterém se jedinec nachází a v neposlední řadě také činitelé, ať už provokující či vyvolávající.⁷ Přítomnost návykových látek a její snadná dostupnost je mnohdy prvním krokem k jejímu užití. Při nevyzrálé osobnosti mladistvého uživatele, jež je emocionálně labilní, hledá své místo ve společnosti, je sebekritický k sobě i k okolí, je pouze otázkou času, kdy jako formu útěku či životního postoje zvolí užití drogy. Dalším prvkem inklinace

³ Srov. KALINA, K. a kol. *Základy klinické adiktologie*. 2008, str. 339-340

⁴ Srov. ZOUBKOVÁ I., *Velký sociologický slovník I. Svazek A-O*, 1996, str. 635

⁵ Srov. MACEK P., *Adolescence*, 1999, str. 12

⁶ VESELÁ, J. *Základy sociologie volného času: Pardubice*, 1999, str. 16

⁷ Srov. JANÍK, A., DUŠEK, K. *Drogy a společnost*, str. 95

k návykové látce může být touha po dobrodružství nebo snaha po začlenění do party.⁸ Pokud se dospívající nenaucí sice náročnějším, ale produktivnějším způsobem řešit své životní problémy, bez použití psychotropních látek, stane se pro dospívajícího droga velmi důležitá. Ohroženy jsou jak děti z dysfunkčních rodin, tak také děti z rodin hyperprotektivních. Někteří rodiče jsou přesvědčeni, že dítě nesmí být vystavováno tlaku okolního zlého světa a také, že je důležité svého potomka nezatěžovat disciplínou a povinnostmi⁹ Z toho vyplývá, že pokud nejsou rodiče schopni občas své dítě odmítnout, děti poté nejsou dostatečně schopné čelit náročnému stereotypnímu životu. Takové děti se poté domnívají, že je život vůči nim nespravedlivý. Taková osoba nikdy sociálně nedozraje, bude vždy dítětem, nikoliv rovnocenným partnerem do života a nebude mít dostatečné obranné mechanismy k zvládnutí stresů spojených s běžným životem.¹⁰ V současné době není u dětí v raném dětství posilována všeobecná odolnost, důležitost lidského zdraví a uvědomování si všudypřítomného nebezpečí. Děti rodičů, jež si budují kariéru a nemají na výchovu svých dětí potřebný čas, nejsou později cíleně vedeny k prevenci zaměřené na odmítání tabáku, alkoholu a jiných návykových látek. To vede k jejich akceptaci a jejich přijetí bez potřebných informací o nebezpečích, která představují.¹¹

Dle doktora Nešpora mohou rodiče ovlivnit to, zda jejich děti budou kouřit, pít alkoholické nápoje, případně užívat drogy. Významnými faktory jsou:

- dostatečně hluboký vztah dítěte k rodině měřitelné časem, jež dítě stráví s rodiči
- přehledná a pevná pravidla rodiny, úměrný dohled a odpovídající prosazování kázně
- schopnost řešit problémy rodiny

U dospívajících ve věku 15 let, s kterými rodiče netrávili dostatek času se dle Nešpora 3x častěji objevuje zkušenost s ilegálními drogami.¹²

⁸ Srov. FLEISCHMANN, O. *Problematika primární prevence abúzu drog* In *Prevence sociálně patologických jevů.*, 1999. str. 32

⁹ Srov. SKÁLA, J.: *Závislost na alkoholu a jiných drogách*. In Jedlička R., Koča, J. *Aktuální problémy výchovy*, str. 128

¹⁰ Srov.: ADLER, A. *Smysl života*, 1995, str. 68-69

¹¹ Srov. NEŠPOR, K. et al. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a středních školách*, str. 118

¹² . NEŠPOR, K. *Rizikové chování dospívajících a jeho prevence*, str. 116

1.4 Motivace užívání drog

Pokud bychom chtěli být konkrétnější ohledně motivace užívání drog, nahlédněme na vymezení z knihy *Závislost známá neznámá*:

- motivace fyzická - touha po fyzickém uspokojení, snaha o maximalizaci energie aj.;
- m. sensorická - snaha stimulovat smyslové orgány a zvýšení jejich senzitivity;
- m. emocionální - uvolnění od psychické bolesti, řešení osobních problémů aj.;
- m. interpersonální - získání uznání od vrstevníků, vzdorování nějaké autoritě aj.;
- m. sociální - ztotožnění se subkulturou, únik z nesnesitelných podmínek aj.;
- m. politická - snaha změny drogové legislativy, porušování společenských pravidel aj.;
- m. intelektuální - únik stereotypu a nudě, zkoumání vlastního vědomí aj.;
- m. kreativně estetická - snaha o vylepšení umělecké tvorby aj.;
- m. filozofická - hledání smyslu života, hledání osobní identifikace aj.;
- m. spirituálně mystická - vyznávání ortodoxní víry, komunikace s bohem aj.;
- m. specifická - individuální potřeba prožít dobrodružství, snaha získat ocenění aj.¹³

"Lze shrnout, že konzumace drog představuje odchylný styl života některých jedinců v životních podmínkách pro ně náročných. Při zneužívání alkoholu, nikotinu a zejména ostatních návykových látek je cílem této aktivity ovládnutí meziosobní komunikace, adaptace na nové situace, omezení stresů a psychické bolesti, ovlivnění změn nálad a úzkostí, zvýšení prahu frustrační tolerance. U mladistvých jde především o ovlivnění nudy, bezradnosti, nízkého sebevědomí a celkového sebehodnocení, minimalizaci negativních a maximalizaci pozitivních zkušeností."¹⁴

1.5 Problémy mladistvých s užíváním návykových látek

Problémy mladistvých s užíváním návykových látek se liší od problémů dospělých uživatelů. Mezi specifika působení návykových látek u mladistvých uživatelů můžeme uvést rychlejší vznik oproti dospělému člověku. Obvykle se uvádí, že to, k čemu potřebuje dospělý člověk několik roků, případně desítky let, stačí mladistvé osobě

¹³ Srov. HELLER J., PECINOVSKÁ, O. a kol. *Závislost známá neznámá*, str. 40

¹⁴ Srov. Tamtéž str. 41

pouze pár měsíců. Mladiství mnohdy zkoušejí různé typy drog, případně užívají více návykových látek najednou. Existuje u nich mimo jiné také vyšší nebezpečí těžkých otrav se zřetelem na nižší snášenlivost, menší zkušenost a tendenci k riskování, jež je v tomto životním období běžné. Objevuje se u nich vyšší riziko hazardního chování pod vlivem návykové látky. Děti a mladiství bývají také v důsledku užívání drog zřetelně zaostalejší v psychosociálním vývoji a i při pouhém experimentování s drogami se u mladistvých objevují problémy v různých oblastech života jako je škola či rodinný život.¹⁵

1.6 Způsob odhalení užívání návykových látek

Zprvu nemusí být užívání návykových látek mladistvými na první pohled patrné. I přesto však existují různé signály, které nám říkají, že něco není v pořádku. Níže uvádím některé z příznaků, kterých by si rodiče a učitelé mohli všimnout:

- Změna chování – Neodůvodněné střídání stavů radosti a skleslosti, únavy či deprese, spojené s nočním ponocováním.
- Změna původních zájmů – koníčky, jež dříve byli časově a fyzicky náročné, jako je sportovní či umělecká činnost jsou odmítány se slovy, že to „nemá cenu“.
- Změna přátel – Změna a způsob trávení volného času. Pravidelné návštěvy nočních podniků, př.: diskoték, které vybízejí k experimentům s návykovými látkami. Skupiny, které jsou svázány svou vnitřní ideologií, naopak riziko užívání návykových látek snižují.
- Problémy ve škole – problémy ve škole se nemusí objevit hned ze začátku. S užíváním návykových látek k nim však dříve nebo později dospěje. Ve škole se objevují absence, neomluvené hodiny, zhoršuje se prospěch. Zpočátku se nemusí zdát, že v této části je důvodem užívání návykových látek, je třeba sledovat ostatní souvislosti.
- Ztráta chuti k jídlu – ztráta chuti k jídlu a úbytek na váze je jeden z velmi nápadných příznaků užívání stimulačních drog. Tyto látky, jako je například pervitin, mají jeden z vedlejších účinků právě potlačení chuti k jídlu.

¹⁵ Srov. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost*, str. 54

- Spaní přes den, slabost – zhoršená koncentrace, snížená výkonnost. Tyto znaky mohou být nápadné ve spojitosti s ostatními projevy
- Kožní defekty – hlavně na obličeji a hřbetech rukou lze objevit netypická škrábnutí a jiná drobná poškození
- Ztráta peněz – nejprve ztráta zanedbatelně malých finančních částek, rodinné finanční podvody se postupně mění ve stále zoufalejší snahu mladistvého získat peníze na návykovou látku. Často tomuto chování předchází prodej cenných osobních věcí. Samozřejmě nemusí jít nutně o drogy, avšak když si však dítě začne brát peníze, znamená to, že se mu objevila v životě jiná potřeba.
- Nález drog, stříkaček a jehel – v tomto případě je již situace jasná. Bohužel se setkáváme s případy, kdy si naivní rodiče nechtějí připustit problém svého dítěte, nad nálezem mávnou rukou a řeknou si, že patří některému z kamarádů svého dítěte.¹⁶

Jiná publikace uvádí také:

- Skrývání a zakrývání – rodiče si mohou povšimnout náhlého nošení brýlí, které mají zakrývat červené oči, případně nošení dlouhých rukávů u triček, jež mají naopak skrývat vpichy po jehlách. Z dobrého vztahu mezi rodiči a dětmi, kde nebyla tajemství, se otevřenost vytrácí. Mladistvý uživatel vyžaduje své soukromí, nechce rodiče pouštět do svého pokoje, zamyká se a při vstupu rodiče do pokoje bývá podrážděný.
- Lži a předstírání – souvisí se skrýváním a zamlčováním drobných krádeží v rodině. Dítě, které dříve nelhalo, chce prostřednictvím lžím získat více času pro užívání návykových látek.
- Rychle vzrůstající sexuální aktivita – u dříve uzavřených, stydlivých lidí se může objevit nenadálá sexuální aktivita.
- Izolace od rodiny – Dospívající si vytváří hranice mezi sebou a rodinnými příslušníky, učí se být sám. Při dlouhodobě trvající samotě se zhoršuje komunikace se členy rodiny. Takováto míra izolace vyžaduje pozdější opatrnost ze strany rodičů při znovuvytvoření pout.

¹⁶ Srov. PRESL, J., *Drogy, poznej svého nepřítele*. 2004, str. 27

- Chybějící léky, či alkohol v domácnosti – když se začnou ztrácet léky na spaní, případně alkohol, bývá to signál toho, že mladiství, nebo jejich přátelé zkouší drogu, která je jim nejdostupnější. Mnoho uživatelů návykových látek sdělilo, že při braní léků zároveň pili alkohol pro prohloubení prožitku.¹⁷

2. Společenské změny v České republice při užívání návykových látek

2.1 Kouření mladistvých

Děti a mládež začínají s kouřením z nejrůznějších důvodů, jednotná příčina však neexistuje. Někteří z nich si přejí být nezávislí, jiní se shlédnou ve svých přátelích kuřácích, ostatní to činí na vzdor rodičům nebo se chtějí podobat svým oblíbeným slavným osobnostem. S kouřením se často experimentuje v domnění, že kdykoliv budou chtít, mohou přestat. Jak je však známo, kouření je silně návykové a většina z nich není poté schopna přestat. Dle autorky dokud nebude podniknuta celoplošná akce, budou nadále děti s kouřením experimentovat a začínat kouřit.

Ochranou před kouřením by mohla být pouze minimální reklama a následné zákazy reklam veškerých tabákových výrobků, včetně zakazů sponzorování. Bylo by třeba dodržovat zákaz prodeje tabákových výrobků pod stanovenou věkovou hranici. Osoby, chtějící si zakoupit tento výrobek by se museli identifikovat občanským průkazem. Dalším opatřením by bylo odstranění automatů na cigarety a v nespolední řadě také posílení prevence užívání tabákových výrobků ve školách.¹⁸

Jelikož se v mém dotazníku objevuje i otázka týkající se kouření, použiji v následujících řádcích data získaná z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2011.

Dle zmíněné studie subjektivně vnímaná dostupnost cigaret zůstává dlouhodobě na relativně vysoké úrovni, a to i přesto, že by k nim osoby mladší 18 let neměly mít

¹⁷ Srov. HAJNÝ, M., O rodičích, dětech a drogách, 2001, str. 24

¹⁸ DUFKOVÁ, A. Kouření dětí a mladistvých. Dostupné na: <http://www.szs-ruska.cz/userdata/files/oppa/dotazy/oppa-dotaz-dm-09-05-2012.pdf>, str. 4

přístup, tedy by si je neměli volně obstarávat v prodejnách či restauracích.¹⁹ Tato situace nastává i přesto, že 80% respondentů uvedlo, že si uvědomují rizikovitost kouření.

Z přehledu ze situace v roce 2011 je patrné, že alespoň jednou v životě zkusilo kouřit 75% respondentů. Přibližně 17% dotazovaných uvedlo, že kouřilo jednou či dvakrát v životě a dále již v kouření nepokračovali.²⁰

V opakující se mezinárodní studii HBSC „Mládež a zdraví“ byly zkoumány nejrozličnější věkové kategorie mladší generace. Tato studie dává k dispozici data za roky 1994, 1998, 2002. Pro nás jsou z této studie důležitá data týkající se 15letých. U obou pohlaví je v tomto věku nejstrmější nárůst kouření, kdy v roce 2002 kouřilo již 30% dotazovaných. Zajímavostí je, že při měření v letech 1994 a 1998 bylo vždy statisticky významně více kuřáků spíše mezi chlapci, ale v roce 2002 se tento poměr zcela vyrovnal.²¹

2.2 Užívání alkoholu mladistvými

V dotazníku, který byl předložen respondentům, se nachází otázka, týkající se i první zkušenosti s alkoholem. V následující kapitole jsem čerpala informace hlavně z knihy doktora Nešpora. Autor nastiňuje situaci spotřeby alkoholických nápojů a užívání drog u mladistvých uživatelů, průřezem několika let. Dle autora je tato situace zvláště nepříznivá, neboť věková hranice 18 let, od kdy je u nás možné konzumovat alkohol, se nedodrzuje a situace má tendenci se zhoršovat. U žáků 2 tříd základních škol se na základě provedeného výzkumu zjistilo, že se jedná o zhruba dvojnásobný výskyt zkušeností s alkoholickými nápoji v roce 1992 ve srovnání s rokem 1978.²²

	2. ročník		4. ročník		6. ročník	
	1978	1992	1978	1992	1978	1992
PIVO	12,0 %	21,6 %	27,8 %	41,4 %	62,5 %	66,4 %
VÍNO	5,7 %	12,1 %	15,6 %	34,2 %	44,5 %	62,6 %
DESTILÁTY	2,8 %	6,7 %	7,1 %	18,8 %	24,5 %	40,7 %

Tabulka č. 1 – Zkušenost žáků ZŠ s alkoholickými nápoji v letech 1978 a 1992

¹⁹ Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2011, dostupné na: www.drogy-info.cz, str. 12

²⁰ Srov. Tamtéž, str. 32

²¹ Srov. CSÉMY, L., SOVINOVA, H.: *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*, str. 11

²² Srov. Státní zdravotní ústav, Reprezentativní šetření „Mládež a zdraví“ in NEŠPOR, K., CSÉMY L., *Alkohol, drogy a vaše děti*, str.: 59-60

A ani v následujících letech se u nás situace rozhodně nezlepšovala. Nešporem použitý zdroj bylo reprezentativní šetření „Mládež a zdraví“ („The Health Behaviour in School-Aged Children“). Jednalo se o dlouhodobý projekt WHO, který měl za cíl monitorovat v mezinárodním kontextu trendy chování, jež mají za následek ovlivňování zdraví mladé generace. V České republice byla tato studie realizována Státním zdravotním ústavem. V roce 1998 byl učiněn nábor dat, při němž v ČR se zúčastnilo 3703 dětí ve věku 11, 13 a 15 let.²³

Touto problematikou se zabývala i výše zmíněná studie ESPAD a ani podle ní se situace užívání alkoholických nápojů od poloviny 90 let minulého století příliš nezměnila. Pití alkoholu dospívajícími zůstává stále celospolečenským závažným problémem. Po určité stabilizaci v roce 2007 došlo k dalšímu nárůstu pravidelné konzumace alkoholu mladistvými. U chlapců se objevuje pravidelné pití piva a destilátů, u dívek naopak pravidelná konzumace vína a destilátů. U chlapců se také objevuje konzumace nadměrných dávek alkoholu (5 a více sklenic alkoholu třikrát a častěji v posledních 30 dnech).

Docent Hladík na základě studie Evropského fóra pro zodpovědnost uvádí, že české děti vypijí svojí první sklenku již v 11 letech a tudíž drží prvenství v Evropské unii s prvními zkušenostmi s alkoholem²⁴. Jak lze vidět v tabulce č. 1, doktor Nešpor tomuto tvrzení oponuje, neboť uvádí, že české děti mají první zkušenost s alkoholem již kolem 8 roku věku, jelikož jim ho rodiče dovolí ochutnat na různých rodinných oslavách.²⁵

2.3 Užívání drog mladistvými

Naopak co se týče užívání nealkoholových návykových látek tak se situace v ČR v druhé polovině 90. let zhoršovala. Doktor Nešpor vychází z různých studií doktora Csémyho. Níže můžeme nahlédnout na informativní tabulku z jeho výzkumu, monitorující rozdíly mezi roky 1995 a 1999.²⁶

	1995	1999
Užití jakékoli ilegální drogy	22,7	34,9
Užití drogy jiné než kanabis	4,3	9,0
Jakákoli droga aplikovaná injekčně	1,0	1,4

²³ Srov. SZÚ „Mládež a zdraví“ in NEŠPOR, K., CSÉMY L., *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 59-60

²⁴ Srov. HLADÍK, M. *Alkohol – problém u dětí a mladistvých*, dostupné na www.pediatricpropraxi.cz

²⁵ Srov. NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 129

²⁶ Srov. SZÚ „Mládež a zdraví“ in NEŠPOR, K., CSÉMY L., *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 59-60

Marihuana nebo hašiš	21,8	34,6
Opiáty (celkem včetně heroinu)	1,7	4,3
Stimulancia (amfetaminy, pervitin)	1,8	5,3
LSD nebo jiný halucinogen	2,4	5,4
Extáze	0,2	3,4
Léky s tlumivým účinkem (sedativa)	10,8	17,7
Prchavá rozpouštědla	7,6	7,2
Anabolické steroidy	2,2	1,9

Tabulka č. 2 – Výskyt užívání drog u šestnáctiletých za celý život (hodnoty jsou uváděny v procentech)

Respondenti výzkumu ESPAD z roku 2011 uváděli nejčastější zkušenost s užitím konopných látek (42%). Nadále se jednalo o užití halucinogenní houby „lysohlávky“ (7%), dále v 5% LSD a jiných halucinogenů a extázi (3%). Tázání studenti uvedli 2% zkušenost s pervitinem nebo amfetaminy, s heroinem a kokainem 1% studentů. Co se týče užívání těkavých návykových látek, jedná se o 8%. Problematickými se mohou zdát léky se sedativním účinkem, užívaných bez doporučení lékaře (10%). Mezi roky 2007 a 2011 došlo u většiny sledovaných drog k poklesu prevalence jejich užívání. A to včetně konopných látek, ke kterým se trend obrátil poprvé v roce 1995. Počet užití dalších látek, jako je extáze, pervitin, heroin a LSD postupně klesá již od roku 2003. Relativně beze změny je užívání těkavých látek a sedativ. Zkušenosti s monitorovanými drogami získávali nejvíce studenti ve věku 15 let. Při analýze dat se ukázalo, že došlo k posunu první zkušenosti s užitím nelegální drogy do vyššího věku. Respondenti uvedli, že se k nim návykové látky dostali přes své starší kamarády nebo ve skupině přátel. Motivem k užití návykové látky byla dle studie zvědavost, chuť dostat se do nálady, snaha zapomenout na starosti a také obava, že by nebyli přijatí do party.²⁷

Dle doktora Nešpora z těchto i dalších výzkumných studií, které prováděl Dr. Csémy a spol., vyplývá řada praktických závěrů. Návykové látky jsou více rozšířené mezi uční než mezi studenty gymnázií a jiných středních škol ukončených maturitní zkouškou. Doktor Nešpor uvádí, že patrnější rozšířenost drog bude mezi mladistvými, kteří žádnou školu nenavštěvují. Nejčastější místo, kde dospívající užije drogu, je diskotéka. Vycházíme z dat, která byla publikována v letech 1993-1994. V uvedeném výzkumu zmiňovali mladiství užití alkoholu na oslavách s vrstevníky až na druhém místě. Velmi profanovanou drogou se mimo tabák a alkohol stala také marihuana. Rozšířenost užívání této konopné drogy u dětí a dospívajících se v České republice blíží rozšířenosti marihuany v zemích, kde představuje tradiční problém, jako jsou

²⁷ Srov. ESPAD 2011, dostupné na: www.drogy-info.cz, str. 10-11

Spojené státy nebo Holandsko. Problémy mladistvých s ilegálními drogami jsou nejvíce kumulované v Praze, v severních Čechách a na severní Moravě. Po devadesátých letech se rozšířilo užívání alkoholu, pervitinu a těkavých látek. Navíc se u dětí a dospívajících objevují problémy s užíváním heroínu a jiných drog, se kterými dříve mladiství nepřišli do styku a pokud ano, jednalo se o zcela výjimečný stav.²⁸

3. Protidrogová politika České republiky

V této kapitole nastíním problematiku protidrogové politiky v České republice. Následně se zaměřím na primární prevenci, jež je důležitá pro mladistvé, kteří drogu neužili, a definuji sekundární prevenci, pro ostatní, kteří se s drogou už při nějaké, byť jen experimentální zkušenosti, setkali. Při zkoumání mladistvých tohoto věku lze předpokládat, že se v dotaznicích respondentů objeví nejen experimentální uživatelé návykových látek, ale také ostatní, kteří již návykové látky zneužívají.

3.1 Definice protidrogové politiky

„Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření včetně vymáhání práva uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Konečným cílem těchto opatření je snížit užívání všech typů drog a/nebo potencionální rizika a škody, které jednotlivcům a společnost mohou v důsledku jejich užívání nastat.“²⁹

Základními dokumenty protidrogové politiky našeho státu jsou mezinárodní úmluvy OSN o drogách, Politická deklarace o základních principech snižování poptávky po drogách Zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN z roku 1998, Amsterdamská úmluva Evropského společenství, závěry Dublinské konference o podobě budoucí protidrogové strategie Evropské Unie – Cesta vpřed z roku 2004 a program WHO Zdraví pro všechny v 21. století.³⁰

²⁸ Srov. NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 61

²⁹ Srov. Tamtéž, str. 13

³⁰ Srov. Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009., str. 7

Ilegální trh s návykovými látkami má jak stranu nabídky, tak poptávky. V protidrogové politice ČR můžeme najít tři strategické přístupy a těmi jsou³¹:

- a) snižování nabídky drog - kontrola prodeje a distribuce legálních drog a potlačování nezákonné ilegální distribuce nezákonných návykových látek. Hlavními činiteli snižování nabídek návykových látek jsou policie, justice, celní úřad, vězeňský systém a kontrolní a správní úřady snižování poptávky po návykových látkách a hlavně snižování rizik spojených s jejich užíváním.
- b) Snižování poptávky po drogách – jedná se zejména o primární prevenci, léčbu a resocializaci
- c) Snižování rizik spojených s užíváním drogy

Výše uvedené přístupy budou úspěšné pouze za předpokladu perfektního fungování všech příslušných institucí, spolupráce na mezinárodní úrovni a efektivního financování z veřejných rozpočtů. Česká veřejnost musí mít dostatečný přístup k informacím a nesmí bagatelizovat užívání drog. Pouze za těchto předpokladů lze v budoucnu čelit drogám a jevům s nimi souvisejících.³²

3.2 Cenová relace drog

Zdrojem informací o cenách drog jsou Policií ČR vyšetřované případy trestných činů. Data týkající se čistoty a cen návykových látek se neustále mění. Chci zde nastínit běžné ceny drog, se kterými by se studenti středních škol mohli setkat.

Analyzované vzorky marihuany z roku 2003 obsahovaly v porovnání s výsledky analýz předchozího roku 2002 vyšší podíl THC. Celkem bylo zkoumáno 478 vzorků (tj. 55 % záchytů marihuany). Cena konopné látky byla známá v 359 případech. Nejnížší zjištěná cena za 1 gram marihuany byla pouhých 50 Kč, nejvyšší naopak 500 Kč. Počet zkoumaných vzorků heroinu byl v roce 2013 výrazně nižší než v předchozím roce. Zatímco v roce 2012 bylo analyzováno 40 vzorků, v roce 2013 to bylo pouze 14 vzorků (tj. 37 % záchytů heroinu). Cena heroinu byla známá u 29 vzorků. Nejnížší zjištěná cena za 1 gram heroinu byla 700 Kč, nejvyšší 2000 Kč. U pervitinu bylo analyzováno 241 vzorků (52 % záchytů pervitinu), přičemž cena byla známá u 659 vzorků. Nejnížší zjištěná cena této drogy za 1 gram byla 450 Kč, nejvyšší

³¹Srov. KALINA, K. et. Al. *Drogy a drogové závislosti*, str. 16-17

³²NSPP 2010, str. 4-13

5000 Kč. Cena kokainu byla známá u 6 vzorků (tj. 32 % záchytů kokainu). Nejnižší zjištěná cena za 1 gram kokainu byla 100 Kč, nejvyšší 2000 Kč.³³

3.3 Primární prevence

Přes veškeré naše úsilí nebyla zatím objevena žádná účinná prevence užívání drog, přesto, že za posledních 10 let bylo za protidrogovou prevenci utraceno skoro miliarda korun. Díky zvyšujícím se počtům osob, snižujícím se věku uživatelů zneužívajících návykové látky to spíše vypadá, jako by místo této protidrogové prevence existovala drogová propagace.³⁴

V současné době je potřeba klást význam při tvorbě sociálního prostředí, jež by mělo směřovat k redukci počtu uživatelů návykových látek. Je potřeba, aby se kladl důraz na ovlivňování mládeže preventivními programy, aby nepřišli do styku s drogou. Mládež si musí vybudovat vztah, osvojit si návyky a také se aktivně věnovat jiným oblastem (př.: zájmovým aktivitám), než jsou návykové látky.

"Prevence (z řeckého *praeventia*) znamená předcházení určitému negativnímu jevu či jevům. Všeobecně termín "prevence" označuje veškeré aktivity, které si kladou za cíl potírat výskyt a rozvoj daného jevu u dané populace."³⁵

Podle definice Světové zdravotnické organizace (WHO) je to strategie, která se snaží o následující³⁶:

- zamezit negativní úkaz přímo v zárodku;
- působit tak, že záporný jev nemá žádný předpoklad pro svůj vznik;

Cílem primární prevence je zabránit užívání návykových látek, včetně alkoholu a tabáku, nebo ho odložit do pozdějšího věku, kdy už jsou dospívající poněkud odolnější. Druhým cílem je zmírnit nebo zastavit experimentování s návykovými látkami. Chceme tím předejít újmám na fyzickém i psychickém zdraví. Účelem prevence není předávání informací, ale to, aby se cílová populace chovala zdravěji.³⁷

³³Srov. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v r. 2013*, str.:170, dostupné ke stažení na: www.drogy-info.cz

³⁴Srov. HAMPL, K. *Rizikové chování dospívajících a jeho prevence. I. odborný seminář*, str. 138

³⁵KUBÁTOVÁ, D., *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi 7*, str. 37

³⁶Srov. Tamtéž, str. 37

³⁷Srov. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby*, str. 133

K hlavním úkolům³⁸ primární protidrogové prevence patří předvádět, kam zneužívání směřuje a proč to není tak úžasné, jak se na první pohled může jevit. Kubátová uvádí, že se nemusí jednat přímo o besedu s drogově závislým, jelikož to může být kontraproduktivní, ale mohou se uvést vzory známých osobností, případně osob z okolí dětí. Je nutné naučit mladistvé strategiím a postupů, jak se vyhýbat nebezpečnému chování ve styku s nabídkou a jak jí odmítnout. Je třeba mladistvé naučit osvojit si dovednosti ve využívání sociální, kulturní a výchovné nabídky v kraji, zlepšovat své životní šance a osobní příležitosti. Nadále je důležité se obeznámit se sítě poradenských a psychologických pomoci v regionu. Na místě je vytváření pozitivní hodnotové orientace s důrazem na otázky smyslu života, životních postojů a stylu života.

Nešporovy³⁹ zásady efektivní primární prevence zní:

- Program by měl odpovídat věku a měl by začít co nejdříve,
- Program je malá a interaktivní, zahrnuje co největší část žáků
- Program zahrnuje získávání sociálních dovedností a dovedností potřebných pro život
- Program bere v úvahu místní specifika, využívá pozitivní vrstevnické modely
- Program zahrnuje informace o legálních i nelegálních drogách
- Zahrnuje snižování dostupnosti návykových rizik i poptávky po nich
- Program je soustavný, dlouhodobý a využívá více strategií
- Program by měl počítat s nečekanými komplikacemi a nabízet možnosti jejich zvládnutí
- Program by měl být zpracován s ohledem na individuální přístup a na specifické individuální potřeby

3.4 Sekundární prevence

Při ohledu na věk respondentů výzkumu této bakalářské práce je uvedení sekundární prevence na místě. Mnohdy je již na primární prevenci na střední škole pozdě a je potřeba rozšiřovat více povědomí o drogové problematice. Domnívám se, že na středních školách (jakéhokoliv typu) je třeba dbát na poradenství, nebo alespoň

³⁸ Srov. KUBÁTOVÁ, D., *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi* 7, str. 38

³⁹ Srov. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislosti*, Praha: Portál, 2007, str. 122

zprostředkování důležitých kontaktů pro studenty, kteří se potýkají s problematikou užívání drog.

Sekundární prevence drogových závislostí je vymezena Světovou zdravotnickou organizací jako „předcházení vzniku, rozvoji a přetrvávání závislostí u osob, které jsou již užíváním drogy zasaženi a postiženi, případně se na ni stali závislími. Obvykle používána pro souborný název pro včasnou intervenci, poradenství a léčení.“⁴⁰ Dokumentací OSN je sekundární prevence publikována jako včasná intervence, edukace a poradenství u osob, jež mají jakoukoliv zkušenost s drogou, ať už pouze experimentálně, experimentálním užíváním či mírně až středně problémová uživatelé. O těchto zkušenostech s drogou nelze hovořit jako o závislostním užívání.⁴¹

Definovat pojem sekundární prevenci není příliš snadný úkol. Mezi primární, sekundární a terciární prevencí je hodně tenká hranice. Jak již bylo uvedeno výše, v primární prevenci jde o předcházení užití drogy, ale u sekundární prevence je intervence zaměřena spíše na jedince, u kterého není diagnostikována závislost na návykových látkách, ale přesto má s ilegální látkou zkušenost a jsou u něj proječovány rizikové faktory pro případné rozvinutí závislostního chování.

4. Praktická část práce

4.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bylo na základě analýzy užívání návykových látek studentů prvních ročníků středních škol ověřit, zda získaná data shodují s daty publikovanými v odborné literatuře či dostupných statistikách.

4.2 Stanovení hypotéz

Pro realizaci výše uvedených cílů jsem volila tyto hypotézy, které budou následně ověřeny:

1. První zkušenost dětí s užitím alkoholu je již v 8 roku věku.⁴²
2. 30% mladistvých respondentů kouří⁴³

40 KALINA, K. et. Al. *Drogy a drogové závislosti*, str. 17

41 Srov. Tamtéž, s. 18

42 Srov.: NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 129

3. Ověřit pomocí výzkumu hypotézu, že nejužívanější nealkoholovou drogou mezi mladistvými je marihuana⁴⁴
4. Ověřit prostřednictvím výzkumu četnost užívání ostatních nealkoholových návykových látek⁴⁵
5. Diskotéka je nejčastějším místem, kde je nabídnuta droga⁴⁶
6. Návykové látky jsou více užívané studenty odborných učilišť oproti studentům středních odborných škol⁴⁷

4.3 Metodika výzkumného šetření

Dotazník byl vytvořen přibližně v roce 2013 mojí předchůdkyní v organizaci STAN k účelům protidrogových prevencí. Jak již bylo zmíněno v úvodu této kvalifikační práce, tato organizace se zabývá adaptačními kurzy, dětskými tábory, ale i volnočasovými aktivitami pro veřejnost. Dotazník byl využíván pouze k účelům workshopů primárních protidrogových prevencí, aby s jeho výsledky mohl nadále pracovat učitelský sbor. Výsledky měli zmapovat situaci užívání návykových látek v dané třídě a v jeho návaznosti také mohli zainteresovaní pedagogové stanovit další postupy školní protidrogové prevence. Souhlas ke zveřejnění dotazníků a dat z něj vyplývajících bylo učiněno slovně, ředitelem organizace Mgr. Vlčkem a jeho zástupkyní Bc. Živnou. Na vyžádání je možné obstarat souhlas písemný. Dotazník je anonymní a skládá se z 9 otázek uzavřených a 4 otázek otevřených. Dotazník je jednou z nejpoužívanějších technik sběru dat výzkumů kvantitativní povahy. Informace od respondentů jsou získávány písemnou formou, prostřednictvím předem připravených otázek. Následná analýza dat je poté přehlednější a snadněji tříditelná. Samozřejmě tato technika dat skýtá i určité úskalí v možnostech selhání respondenta z důvodů snahy si přilepšit výsledky, nepochopení otázky, případně vynechání odpovědi. Dále může být problematické neumožnění se dotazovaného doptat na odpovědi nepřesné či nečitelné.

⁴³ Srov. CSÉMY, L., SOVINOVÁ, H.: *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*, str. 11

⁴⁴ Srov.: ESPAD 2011, dostupné na: www.drogy-info.cz, str. 10-11

⁴⁵ Srov.: Tamtéž, str. 10-11

⁴⁶ Srov.: NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 61

⁴⁷ Srov.: Tamtéž, str. 61

4.4 Organizace šetření, popis terénu a výzkumný vzorek

Výzkumné šetření, jak již bylo dříve uvedeno, proběhlo pod záštitou organizace STAN ve středisku Březová v Rokytnici nad Rokytnou. Šetření bylo realizováno v měsících září-říjen roku 2015. Výzkumný vzorek byl sestaven z 9 různých středních škol z 9 různých měst (Praha, Brno, Olomouc, Poděbrady, Pardubice, Odolená Voda, Jihlava, Kolín a Nový Bydžov), při čemž zastoupení zde měli jak studenti prvních ročníků středních odborných učilišť, tak studenti středních odborných škol zakončených maturitní zkouškou. Rozdáno bylo 750 dotazníků, přičemž adekvátních k vyhodnocení jich bylo pouze 742. Ostatní dotazníky nebyly vhodné z důvodu nevyplnění některých otázek, případně odevzdání prázdného dotazníku.

Prvním úkonem bylo naplánování rozvrhu a aktivit workshopu, následně proběhl samotný workshop protidrogové prevence, jehož se mohli účastnit pouze studenti, nikoliv učitelé. Důvodem tomu bylo snadnější otevření se studentů závěrečné diskuzi a také samotného zapojení se do plánovaných aktivit. Rozdání dotazníků proběhlo na konci workshopu, kdy byli všichni zúčastnění srozuměni s jeho anonymitou. První vlna vyhodnocování dotazníků pro školy proběhlo v měsících září – říjen roku 2015. Vyhodnocení dotazníků pro účely této bakalářské práce proběhlo až v lednu roku 2016.

4.5 Verifikace/vyvrácení hypotéz

Hypotéza č. 1: První zkušenost dětí s užitím alkoholu je již v 8 roku věku.

Otázka č. 3: Zkusil jsi alkohol? Pokud ano, kolik Ti bylo při prvním užití let?

	Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid 4 roky	11	1,5	1,5	1,5
5 let	22	3,0	3,0	4,4
6 let	17	2,3	2,3	6,7
7 let	19	2,6	2,6	9,3
8 let	21	2,8	2,8	12,1
9 let	15	2,0	2,0	14,2
10 let	47	6,3	6,3	20,5
11 let	35	4,7	4,7	25,2
12 let	107	14,4	14,4	39,6
13 let	176	23,7	23,7	63,3
14 let	157	21,2	21,2	84,5
15 let	85	11,5	11,5	96,0
16 let	12	1,6	1,6	97,6
nezkusil	18	2,4	2,4	100,0
Total	742	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum, program SPSS

Tabulka č. 3 Zkusil jsi alkohol? Pokud ano, kolik Ti bylo při prvním užití let?

K H1 se vztahují data otázky č. 3. Při analýze dat uváděli respondenti své první zkušenosti s alkoholem ve 23% až ve 13 letech. 21% procent respondentů prvně ochutnala alkohol ve 14 letech. Z našeho vzorku pouze 3% dotazovaných okusila alkohol v 8 letech. **Prostřednictvím mého výzkumu nebyla tato hypotéza**

potvrzena. Bohužel by se mi nepodařilo potvrdit ani tvrzení docenta Hladíka⁴⁸, neboť 11 let při první zkušenosti s alkoholem uvádělo pouze 5% respondentů. Zajímavé je, že i přes nezletilost dotazovaných pouze necelá 3% nemá zkušenost s alkoholem.

Hypotéza č. 2: 30% mladistvých respondentů kouří

Otázka č. 5: Zkusil jsi cigarety?

	Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid ano	565	76,1	76,1	76,1
Valid ne	177	23,9	23,9	100,0
Total	742	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum, program SPSS

Tabulka č. 4: Zkusil jsi cigarety?

Otázka č. 6: Jak často kouříš?

	Frequency	Percent	ValidPercent	CumulativePercent
Valid nekouřím a nikdy jsem nekouřila/a	199	26,8	26,8	26,8
Valid jednou jsem kouřil/a	171	23,0	23,0	49,9
Valid příležitostně	126	17,0	17,0	66,8
Valid denně max. 5 cigaret	75	10,1	10,1	77,0
Valid více než 5 cigaret denně	113	15,2	15,2	92,2
Valid kouřil/a jsem, ale už nekouřím	58	7,8	7,8	100,0
Total	742	100,0	100,0	

Zdroj: vlastní výzkum, program SPSS

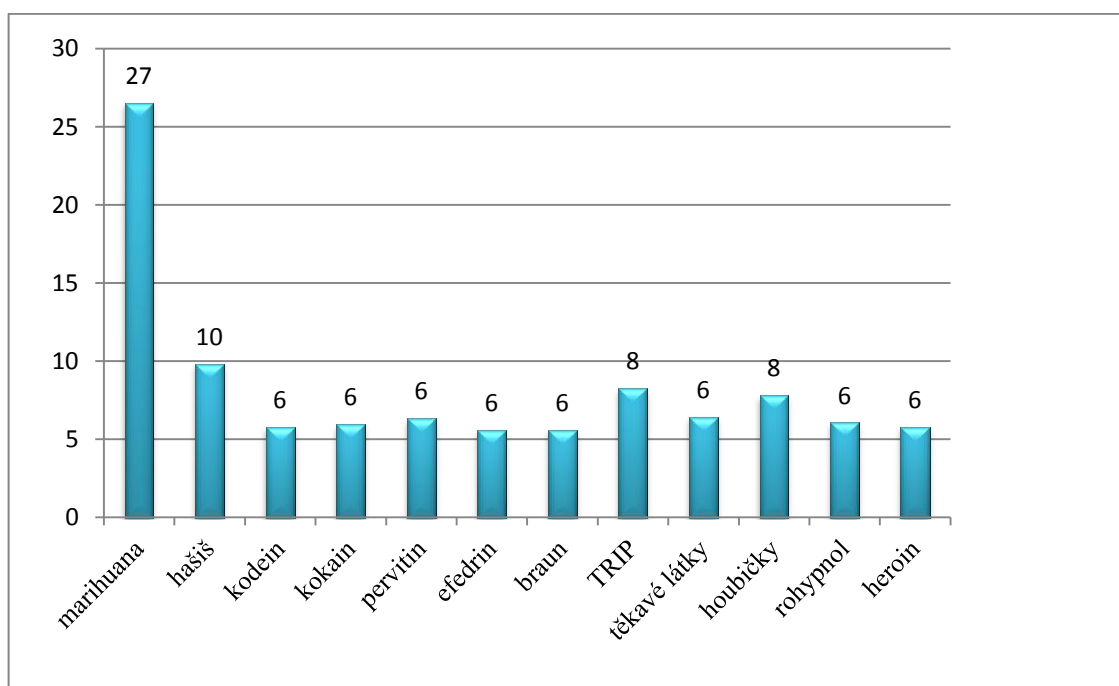
Tabulka č. 5: Jak často kouříš

⁴⁸HLADÍK, M. *Alkohol – problém u dětí a mladistvých*, dostupné na www.pediatriepropraxi.cz

H2 má být potvrzena nebo vyvrácena díky datům získaných z otázek č. 5 a 6., které jsou uvedené výše. Z celkového počtu 742 respondentů pouze 24% respondentů nevedlo zkušenost s cigaretou. Zbývajících 76 % zkušenost s cigaretou již má. Z výsledků otázky č. 6 je patrné, že 35% respondentů nikdy nekouřilo, nebo dříve kouřilo, ale v současné době již nekouří. 23% dotazovaných studentů uvedlo, že vyzkoušelo cigaretu jednou. 42% uvedlo kouření příležitostné nebo pravidelné. **Hypotéza H2 mi tímto nebyla potvrzena**, neboť mé výsledky ze sebraných dat jsou vyšší.

Hypotéza č. 3: Ověřit pomocí výzkumu hypotézu, že nejužívanější nealkoholovou drogou mezi mladistvými je marihuana.

Otázka č. 10: Označ, s jakou drogou máš zkušenosti

Zdroj: vlastní výzkum, Microsoft Excel 2007

Graf č. 1: S jakou drogou máš zkušenosti

K této stanovené hypotéze patří otázka z dotazníku č. 10. Z celkového počtu 742 dotazovaných odpovědělo 27% respondentů, že vyzkoušelo, případně že užívají marihuanu. Na druhém místě s počtem 10% se umístila další návyková látka konopného charakteru, hašiš. **Mým výzkumem mi byla tato hypotéza potvrzena.**

Hypotéza č. 4: Ověřit prostřednictvím výzkumu četnost užívání ostatních nealkoholových návykových látek.

K hypotéze H3 se vztahují opět výsledky otázky č. 10. Z celkového počtu respondentů uvedlo 27%, zkušenosti s marihuanou, 10% dotazovaných uvedlo hašiš. S 8% se umístily přírodní halucinogenní drogu tzv. houbičky a syntetické LSD „TRIP“. Ostatní návykové látky byly uvedeny 6% respondentů. Z výsledků je patrné, že studenti prvních ročníků středních škol nemají evidentně problém ve svém věku získat i jiné, poněkud „nedostupnější“ a finančně náročnější návykové látky. Respondenti uvedli ve 12% zkušenost či vícečetné užití léků, které jsou pouze na předpis.

Respondenti z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2011 uváděli ve 42% zkušenost s konopnými látkami. Bohužel zde nevidíme rozdělení marihuany a hašiše, jako tomu je v mém dotazníku. Užití halucinogenní houby zmínili v 7%, pouze v 5% LSD. 2% respondentů má zkušenost s pervitinem, pouze 1% studentů s heroinem a kokainem.⁴⁹

Výsledky spjaté s užíváním marihuany se ve výsledcích mého výzkumu a studie ESPAD rozcházejí. Podobnost shledávám pouze s užíváním halucinogenních hub. Zkušenosti s LSD, pervitinem, kokainem a heroinem mají ve větší míře respondenti mého výzkumu. **Tato hypotéza nebyla potvrzena.**

Hypotéza č. 5: Nejčastějším místem, kde je nabídnuta droga je diskotéka

Nejčastějším místem, kde mladiství okusili drogu, je diskotéka. Tak zní poslední hypotéza H5. I přesto, že užití otázky č. 9 (tabulka str. 23) se může zdát v tomto případě sporné, rozhodla jsem se jí vztáhnout k této hypotéze. Otázka zní spíše, jako kdybychom chtěli zkoumat důvody pro užití návykových látek. Předpokládala jsem, že tvrzení doktora Nešpora⁵⁰ mi bude v tomto případě potvrzeno, avšak ani v tomto případě **nebyla hypotéza potvrzena**. Z výsledků výzkumu je patrné, že 449 dotazovaných studentů drogu nezkusilo. U 293 z celkového počtu 742 k užití návykové látky došlo. 141 studentů uvedlo, že drogu okusili ze zvědavosti, 51 z vlastního

⁴⁹Srov. ESPAD, str. 10-11

⁵⁰ Srov.: NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 129

rozhodnutí. Až na třetím místě se u mých respondentů prokázalo užití drogy na diskotéce.

Pro účely této práce jsou zajímavé výsledky možnosti: byla mi nabídnuta spolužákem ve škole, kterou uvedlo 21 studentů. Zde by se pedagog, případně výchovný poradce ve škole mohl pozastavit nad školním trhem drog a zaměřit se na prevenci ve škole.

Otázka č. 9: Pokud jsi již zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo?

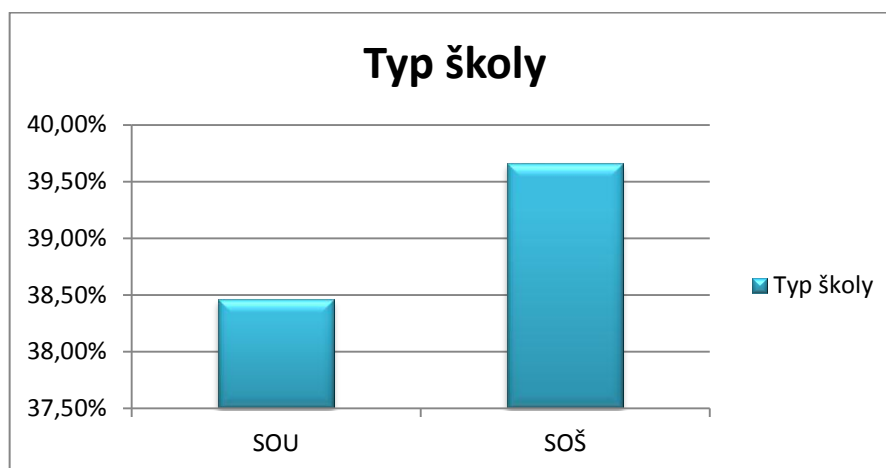
	ŠKOLA									Total
	Brno	Praha	Jihlava	Kolín	Odolená Voda	Poděbrady	Nový Bydžov	Olomouc	Pardubice	
Pokud jsi již zkusil/a drogu, ze zvědavosti jak k tomu došlo?	14	16	14	13	23	11	23	9	18	141
na radu kamaráda	4	6	2	2	6	0	3	3	2	28
z vlastního rozhodnutí	2	10	2	4	5	1	7	7	13	51
v životní krizi nebo nesnázích	1	3	1	0	2	0	1	0	0	8
nabídnuta spolužákem ve škole	2	9	0	2	2	3	0	0	3	21
byla mi nabídnuta kamarádem jinde než ve škole (diskotéka, oslava)	6	6	4	8	2	2	1	5	7	41
byla mi nabídnuta člověkem, kterého osobně neznám	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
jinak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
nezkusil	76	57	49	23	40	56	60	29	59	449
Total	106	107	73	52	80	74	95	53	102	742

Zdroj: Vlastní výzkum, program SPSS

Tabulka č. 6: Pokud jsi dříve zkusil/a drogu, jak k tomu došlo?

Hypotéza č. 6: Návykové látky jsou více užívané studenty SOU oproti studentům SOŠ

Z celkového počtu 273 respondentů ze středních odborných učilišť má zkušenost, případně užívá látku celkem 105 dotazovaných studentů. Ze středních odborných škol uvedli zkušenost nebo užívání 186 studentů z celkového počtu 469. Pro přehlednější ukázkou jsem v následující hypotéze použila jak znázornění v tabulce, tak graf.

Zdroj: Vlastní výzkum, Microsoft Excel 2007

Graf č. 2 Návykové látky jsou více užívané studenty odborných učilišť

Typ školy	Zkusili	Nezkusili	Procenta
SOU	105	273	38,46%
SOŠ	186	469	39,66%

Zdroj: Vlastní výzkum. Microsoft office Excel 2007

Tabulka č.: 7 Návykové látky jsou více užívané studenty odborných učilišť

I v tomto případě se opírám o hypotézu doktora Nešpora⁵¹, který uvádí, že návykové látky jsou více užívány studenty odborných učilišť a častěji mladistvými, kteří nestudují. Druhé tvrzení doktora Nešpora bohužel ověřit pomocí výzkumu nedokážu, ale analýza dat, týkající se hypotézy H6 neprokázala nějaký výraznější rozdíl mezi užíváním návykových látek studenty středních odborných škol zakončených maturitní zkouškou anebo středních odborných učilišť. **Stanovená hypotéza potvrzena nebyla.**

⁵¹Srov.: NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*, str. 61

Diskuze

Zde přichází prostor pro zhodnocení dané problematiky, jež byla předmětem zkoumání. Výsledky výzkumu byly interpretovány již u jednotlivých hypotéz. Z tohoto důvodu nebudu v této části práce detailně rozebírat veškeré oblasti výzkumu, ale chtěla bych zmínit pouze ty, které se mi zdají podstatné nebo zajímavé.

Již při vyhodnocování hypotézy č. 1 mne zpětně napadlo, že respondenti nemuseli přesně pochopit otázku č. 3 v dotazníku. Tam, kde měli zadat první zkušenost s alkoholem, např.:z rodinných oslav, přesně jak jí popisuje MUDr. Nešpor, mohli zadávat okamžik prvního užití alkoholu s následkem opilosti. I proto možná převládaly ve výsledcích vyšší věkové kategorie (13-14 let)⁵², nikoliv ty obvykle v literatuře prezentované.

Zajímavý výsledek popisující fenomén kouření se objevil u hypotézy č. 2, kdy místo 30% kuřáků, jež jsou publikováni v odborné literatuře, jsem získala číslo 42%. 42% respondentů uvedlo, že kouří příležitostně, případně 5 a více cigaret denně. Měření daného proběhlo v roce 2002⁵³. S ohledem na dnešní „tryskem letící dobu“, časnější fyzickou vyspělost dětí a mladistvých, nedostatečnou protidrogovou politiku státu není zvláštní, že se rozcházím s výsledky 14 let starých. Udivuje mě však, že se počet kuřáků i přes stále vzrůstající ceny cigaret neustále zvyšuje. Výsledky z mého výzkumu se studii ESPAD podobaly pouze v případě zkušenosti s cigaretou. Kdy u studie ESPAD mělo zkušenost 75% mladistvých a v mém výzkumu 76%.

Při vyhodnocování hypotézy č. 3 jsem výsledkem příliš překvapena nebyla. Kromě různých těkavých látek, jejichž užití uvedlo 6% respondentů, je marihuana jednou z nejvíce finančně dostupných návykových látek. Není výjimkou, že jí mnohdy pěstují rodinní příslušníci na zahrádkách. „Z Národního výzkumu užívání návykových látek 2012 vyplývá, že došlo ke zvýšení podílu outdoor vypěstované marihuany mezi uživateli konopí, což patrně souvisí s legislativní změnou, která od r. 2010 dekriminálníovala pěstování malého množství rostlin konopí pro vlastní potřebu.“⁵⁴ Díky dnešním trendům se mladiství, kteří absolvovali workshop primární protidrogové

⁵² Tento výzkum, tabulka č. 3, str. 21

⁵³ Srov. CSÉMY, L., SOVINOVA, H.: *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*, str. 11

⁵⁴ Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013*, str. 8

prevence, domnívají, že užívání marihuany je zdraví prospěšné. Často oponovali, že marihuanu užívá i jejich dědeček či babička.

Hypotéza č. 4 měla ověřit četnost užívání ostatních nealkoholových látek. Kromě užívání marihuany vyplývá z výše publikovaných výsledků, že 10% dotazovaných respondentů má zkušenost s další konopnou drogou, hašišem. S 8% se umístila se svými halucinogenními účinky další přírodní droga a to tzv. houbičky. Syntetické LSD bylo užito také 8% respondentů. Tyto výsledky mne příliš nepřekvapili. Marihuana, hašiš a houbičky jsou snáze sehnatelné, ale překvapili mě výsledky užívání těkavých látek. V tomto věku bych předpokládala jejich vyšší užívání, neboť jsou snadno dostupné jak v rodinné dílně, tak finančně dostupné kdekoliv v obchodě. Při analýze sebraných dat jsem narazila na situaci, že zkušenost s kokainem zmiňovali spíše děti ze Středočeského kraje. Návykové látky jako je kokain a heroin jsou v Praze dostupné téměř na každém rohu, avšak jeho cena je dle mého soudu pro nezaměstnaného studenta střední školy příliš vysoká. Jak bylo uvedeno výše v kapitole 3. 2. Ceny a čistota drog⁵⁵, cena 1 gramu heroínu i kokainu se nepohybuje ve stovkách, ale v tisících.

Jak již bylo uvedeno výše, s výsledky H5 jsem příliš nesouhlasila. Domnívala jsem se, že v tomto věku, kdy mládež navštěvuje diskotéky, festivaly aj. bude více respondentů odpovídat v souladu s tvrzením doktora Nešpora⁵⁶

V souvislosti s vyhodnocením hypotézy č. 6 se mohou má data rozcházet s informacemi publikovanými v odborných publikacích a statistikách zejména proto, že získaný vzorek studentů středních odborných škol byl podstatně větší než vzorek studentů odborných učilišť.

V souvislosti s diskuzí mne napadá několik otázek. Při ohlédnutí se zpět na sbírání dat, od prvního kroku vytvoření workshopu primární prevence, až po vyhodnocování dotazníků mi utkvělo pár momentů ze samotných sezení se studenty. 1,5 hodina workshopu obsahující jak prezentaci, praktickou ukázkou a diskuzi v jedné chladné místnosti, mohlo nejspíš vést ke snaze rychle vyplnit dotazník a odejít. Promítlo se to zejména na otázce č. 10, kde měli studenti zaškrtnout typ zkušenosti s určitou drogou. Někteří neuměli dostatečně čitelně vyplnit dotazník a různě připisovali odpovědi. Jedná se o nepozornost, nebo obavu před prezentovanými daty před jejich učiteli? Použitý dotazník byl ke dni uskutečnění minimálně tři roky starý. Přemýšlím, zda tyto aspekty nemohly ovlivnit sebraná data, neboť stejně tak, jak rychle dospívá mládež,

⁵⁵Srov. zde str. 15

⁵⁶Srov. zde str. 13

mění se trh s drogami, a tedy by se dle mého názoru měl neustále obměňovat typ kladených otázek. Další mne napadá otázka, zda by respondenti neodpovídali upřímněji, kdyby mě, jako protidrogového preventistu poznali na adaptačním kurzu také v jiné roli, například v roli instruktora školních skupin, který by si získal jejich důvěru během provázení programem. V rámci prevence se minimálně 30minut workshopu ztratilo snahou odhadnout kohezi skupiny a také získat důvěru pro otevření se. I možná toto zjištění by mohlo pomoci pro vytváření přednášek, prezentací, workshopů a plánů primárních protidrogových prevencí ve školách.

Závěr

Díky psaní bakalářské práce jsem se dozvěděla hodně zajímavých informací, rozšiřující mé povědomí o drogové problematice.

V teoretické části pojednávám o mladistvých uživatelích návykových látek, kde zmiňuji příčiny užití drogy, motivaci mladistvých, ale také zmiňuji problémy, vyplývající z užívání. Dále nastiňuji protidrogovou politiku České republiky a také uvádím společenské změny při užívání návykových látek, kde zmiňuji zejména data publikovaná ve studiích Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách, ale také mezinárodní studie HBSC „Mládež a zdraví“.

Během ověřování předem stanovených hypotéz byla verifikována pouze hypotéza č. 3. Hypotézy č. 1, 2, 4, 5 a 6 nebyly potvrzeny. Zjistila jsem následující:

- Nejužívanější nealkoholovou drogou je konopná droga – marihuana
- První zkušenost s alkoholem se posouvá do vyššího věku
- Více jak 30% respondentů kouří
- Nejčastější motivace pro užití návykové látky je pro mladistvé osoby zvědavost
- Při užívání návykových látek nezáleží na studované škole. Výsledky byly obdobné pro studenty středních odborných učilišť, tak i pro studenty středních odborných škol, jejichž studium končí maturitní zkouškou.

Výzkum, který jsem ve své bakalářské práci realizovala, splnil stanovený cíl, kterým bylo zmapování problematiky užívání návykových látek studenty prvních ročníků středních škol z různých měst České republiky, kteří se zúčastnili mého workshopu primární protidrogové prevence, v organizaci STAN. Teoretická část bakalářské práce obsahuje vše, co bylo na začátku stanovené. Prostřednictvím výzkumu se podařilo naplnit i část praktickou, neboť jsem díky němu mohla potvrdit, případně vyvrátit stanovené hypotéz.

Seznam použitých zdrojů:

Knížní literatura

- ADLER A., *Smysl života*, Praha: Práh, 1999, ISBN: 8085809346
- CSÉMY, L., SOVINOVÁ, H.: *Kouření cigaret a pití alkoholu v České republice*. Praha: Státní zdravotnický ústav. ISBN 80-7071-230-9
- FLEISCHMANN, O. *Problematika primární prevence abúzu drog In Prevence sociálně patologických jevů*. Ústí nad Labem: UJEP, 1999
- JANÍK, A., DUŠEK, K. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990, ISBN: 80-201-0087-3
- JEDLIČKA R., KOŤA, J. *Aktuální problémy výchovy. Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN: 80-7184-555-8
- HAJNÝ, M., *O rodičích, dětech a drogách*. Praha: Grada Publishing s.r.o., 2001. ISBN: 80-247-0135-9
- HELLER J., PECINOVSKÁ, O. a kol. *Závislost známá neznámá*. Praha: Grada, 1996. ISBN_ 80-7169-277-8
- KALINA, K. et al. *Drogy a drogové závislosti I. Mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6
- KALINA, K. a kol. *Základy klinické adiktologie*. Praha: GradaPublishing a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1411-0
- KOL. AUTORŮ, *Rizikové chování dospívajících a jeho prevence. I. odborný seminář 5. - 7. září 2000 SZÚ Praha*, Praha: Free TeenPress, 2000. ISBN: 80-902898-0-0
- MACEK, P., *Adolescence*, Praha: Portál, 1999 ISBN: 80-7178-747-7
- Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005. ISBN 80-86734-39-0
- NEŠPOR K, CSÉMY L. *Alkohol, drogy a vaše děti*. 4. vydání, Praha: BESIP, 1997
- Nešpor, Karel, Csémy, Ladislav a Pernicová, Hana. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro*

pedagogy. Praha: Sportpropag pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 1996. ISBN 80-260-3877-0.

- NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby*, Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0189-2
- NEŠPOR, K. *Rizikové chování dospívajících a jeho prevence. V. odborný seminář*
- NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. A KOL. *Kriminologie*. Praha: ASPI-WoltersKluwer, 2008, ISBN: 978-80-7353-376-8
- PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?* Praha: MAXDORF, 1995. ISBN: 80-85800-25-X
- PRESL, J., *Drogy, poznej svého nepřítele*. Praha: MEDEA KULTUR, s.r.o., 2004.
- SKÁLA, J.: *Závislost na alkoholu a jiných drogách*. Praha. Avicenum 1987 In Jedlička R., Kořa, J. *Aktuální problémy výchovy. Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum, 1998, ISBN: 80-7184-555-8
- STÁTNI ZDRAVOTNÍ ÚSTAV, Reprezentativní šetření „Mládež a zdraví“ in NEŠPOR, K., CSÉMY L., *Alkohol, drogy a vaše děti: Jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat*. Praha, 2003
- VESELÁ, Jana. *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice, FES, 1999, ISBN: 80-7194-187-5
- LINHART, J., PETRUSEK a kol. *Velký sociologický slovník*, Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

Internetové zdroje

- Evropská školní studie, dostupné na: www.drogy-info.cz
- Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013. Dostupné na: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/1347/626/VZ-2013.pdf
- DUFKOVÁ, A. *Kouření dětí a mladistvých*. Dostupné na: <http://www.szs-ruska.cz/userdata/files/oppa/dotazy/oppa-dotaz-dm-09-05-2012.pdf>
- HLADÍK, M., *Alkohol – problém u dětí a mladistvých*, dostupné na: <http://www.pediatricpropraxi.cz/pdfs/ped/2009/01/14.pdf>

Seznam příloh

Příloha I. Dotazník

ANONYMNÍ DOTAZNÍK

Tento dotazník je součástí průzkumu k tématu „Drogy a primární prevence drogových závislostí na středních školách“ **je zaměřen na vaše zkušenosti a názory** související s návykovými látkami. Nespěchejte prosím, dotazník si **pečlivě přečtěte a řádně vyplňte**. Nepište na dotazník svoje jméno ani další informace, podle kterých by se mohlo odvodit, kdo dotazník vyplnil. Proto můžete na všechny otázky odpovědět upřímně a otevřeně!

1) Myslíš si, že se na vaší škole užívají drogy?

- Ano
- Ne

2) Jsou podle tebe alkohol a cigarety drogy?

- Ano
- Ne

3) Zkusil jsi alkohol?

- Ano – pokud ANO, kolik ti bylo při prvním užití let
- Ne

4) Jak často piješ alkohol?

- Alkoholické nápoje zásadně nepiji
- Jednou jsem pila
- Příležitostně
- Jako součást denního stravování (tj. do 2 piv, 4dcl vína nebo 0,5dcl destilátu)
- Pravidelně více než 2 piva, 4dcl vína nebo 0,5dcl destilátu
- Občas se opiji

5) Zkusil jsi cigarety?

- Ano – pokud ANO, kolik ti bylo při prvním užití let
- Ne

6) Jak často kouříš?

- Nekouřím a nikdy jsem nekouřila
- Jednou jsem kouřil/a
- Příležitostně
- Denně max. 5 cigaret
- Více než 5 cigaret denně, uveďte kolik
- Kouřil/a jsem, ale už nekouřím

7) Pokud by Ti někdo nabízel drogu (ne alkohol a cigarety), tak ji:

- Radikálně odmítnu (všechny drogy)
- „tvrdé“ odmítnu „měkké“ drogy (marihuana, hašiš příjmu)
- Příjmu, ale vyhodím
- Příjmu a drogu prodám
- Příjmu, nevyhodím jí a nechám si ji „pro strýčka příhodu“
- Příjmu a nabídnu jí kamarádovi
- Příjmu a užiji ji

8) Zkusil jsi nějakou drogu kromě alkoholu a cigaret

- Ano – pokud ANO, kolik ti bylo při prvním užití let
- Ne

9) Pokud jsi již zkusil/a drogu (kromě alkoholu a cigaret), jak k tomu došlo?

- Ze zvědavosti
- Na radu kamaráda/dky
- Z vlastního rozhodnutí
- V životní krizi nebo nesnázích
- Byla mi nabídnuta spolužákem ve škole
- Byla mi nabídnuta kamarádem jinde než ve škole (diskotéka, klub, koncert apod.)
- Byla mi nabídnuta člověkem, kterého osobně neznám

10) Označ, s jakou drogou máš zkušenost a jak dlouho jsi jí užíval/a?

	Experiment	Opakovaně (max. 10x)	Měsíc	Několik měsíců	Rok	Více než rok
Marihuana						
Hašiš						
Heroin						
Kodein						
Kokain						
Pervitin						
Efedrin						
Braun						
„Trip“ LSD						
Houbičky (lysohlávky)						
Těkavé látky (toulén)						
Léky (Rohypnol)						

- Nemám žádnou zkušenost s drogou

Děkuji za pozornost.

Abstrakt

SLÁDKOVÁ, Z. Analýza užívání návykových látek studenty prvních ročníků středních škol. České Budějovice 2016. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra etiky, psychologie a charitativní práce. Vedoucí práce: Mgr. L. Maliňáková

Klíčová slova: Drogy a mládež, kouření mladistvých, alkohol a mládež, protidrogová politika České republiky, prevence užívání návykových látek

Práce se zabývá analýzou užívání návykových látek studenty prvních ročníků středních škol, kteří se zúčastnili workshopů primární protidrogové prevence, u organizace STAN. Teoretická část charakterizuje problematiku užívání návykových látek mládeží, nastiňuje drogovou politiku v České republice, včetně zmínění prevence užívání návykových látek.

Abstract

SLÁDKOVÁ, Z. Analysis of the issue of drug abuse among high school students. České Budějovice 2016. Bachelor thesis. University of South Bohemia in České Budějovice. Faculty of Theology. Department of ethics, psychology and charity work. Supervisor: Mgr. L. Maliňáková

Keywords: Drugs and young people, youth smoking, alcohol and youth, drug policy of the Czech Republic, prevention of drug abuse.

The thesis deals with the analysis of the issue of drug abuse among high school students who attended the workshops about drug prevention with the organization STAN. The theoretical part characterizes the issue of substance abuse by young people, outlines the drug policy in the Czech Republic, including mention of substance use prevention.